

Вахнова А. П., Смоляр И. И. Особенности мотивационной составляющей в формировании культуры здоровья учащихся старшей школы.

В статье раскрываются особенности влияния мотивационной составляющей на формирование культуры здоровья учеников старшей школы в возрасте от 13 до 17 лет. Анализ полученных результатов проведен с учетом гендерных и возрастных отличий учащихся старших классов позволил определить, что заинтересованность к занятиям физкультурой и спортом значительно снижается в возрасте 14-16 лет, особенно у девушек. Изучение мотивации и мотивов к занятиям физической культурой у учеников 13-17 лет позволили установить, что наблюдается прямая зависимость “моды и престижа” и “заинтересованности физкультурно-спортивной работой”. Установлено, что ученики с удовольствием принимают участие в физкультурно-спортивных мероприятиях, а девушки отдают предпочтение различным играм и развлечениям. Следовательно, не сложно определить действенные методы привлечения молодежи к занятиям физической культурой вне школы, соответственно к самостоятельным занятиям физическими упражнениями, которые со временем могут стать привычной формой поведения для большинства старшеклассников.

Ключевые слова: культура здоровья, мотивация, мотивы, физическое воспитание, ценностное отношение, здоровьесберегающие технологии, заинтересованность.

VAKHNOVA A. P., SMOLIAR I. I. Characteristic features of motivational aspect in the formation of health culture in high school students.

To look at the characteristics of motivational aspect in the formation of health culture in high school students aged 13-17. The analysis of the results, which was carried out taken the gender differences into consideration, showed that the interest to physical education and sport decreases considerably at the age of 14-16, especially in girls. The study of motivation and motives for physical training in high school students made it possible to conclude that there is a direct correlation between “fashion and prestige” and “interest in physical training and sport”. In addition, the students take pleasure in participating in sport events. Girls, in particular, like various games and forms of entertainment. It proves that the informal approach can help to make the majority of students accustomed to individual physical activities which are aimed at keeping fit.

Keywords: health culture, motivation, motives, physical education, value attitude, healthcare technologies, interest.

УДК 331.5: 640.4

Верескля М. Р.

ФАКТОРИ УСПІХУ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА З ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті досліджено основні чинники успіху менеджерів з економічної безпеки в сучасних умовах, проблеми з якими буде пов'язана діяльність менеджерів. Розглянуто основні напрями вдосконалення професійної компетенції фахівців з менеджменту економічної безпеки, визначено основні вимоги до їх знань, вмінь та навичок. Акцентовано увагу на складових професійної успішності та ефективності менеджера, і його здатності до самостійного вирішення реальних професійних завдань і проблем. Наголошується, що професійна

компетентність менеджера з економічної безпеки має передбачати ґрунтовний аналіз професійних проблем щодо безпеки економічної діяльності підприємств і організацій. Розглядаються особливості розвитку і зв'язку між рівнем професійної компетентності менеджерів з економічної безпеки та рівнем їх успішної самореалізації, ефективної діяльності і готовності менеджерів до ефективної співпраці.

Ключові слова: менеджер з економічної безпеки, успіх, конкурентоспроможність, професійна компетентність, компетенції, професіоналізм, вміння.

Сьогодні в 21 столітті, час мчить все швидше, і ми повинні пристосовуватися до вимог навколишнього світу. В умовах ринкової економіки ефективна діяльність підприємства залежить від якості управління, тому ефективно вирішення стратегічних і тактичних завдань вимагає залучення висококваліфікованих фахівців. Сучасний світ вимагає нової філософії освіти, зміни парадигми педагогічного мислення, практичної орієнтованості, оскільки конкурентоспроможність в умовах формування економіки знань в значній мірі визначається конкурентоспроможністю в сфері науки і освіти. Тепер знання, вміння і навички менеджера з економічної безпеки є опорною точкою для успіху в його роботі і всієї справи. Менеджер з економічної безпеки має дбати про економічну безпеку суспільства, держави й особистості, суб'єктів економічної діяльності, законність і правопорядок у сфері економіки, державних та недержавних органів влади.

Дослідженню проблем, з якими стикаються менеджери з економічної безпеки, приділялася досить мало уваги, зокрема у вітчизняній літературі. Однак, чимала кількість вчених намагалися виявити основні риси, які повинні бути притаманні менеджерам, також досліджували напрямки їх діяльності. Зокрема, серед них можна виділити таких вчених як Л. В. Балабанова, М. Д. Виноградський, А. А. Довгопол, В. А. Дятлов, Л. Л. Лисенко, Т. А. Пастушок, О. В. Сардак, Г. В. Ступарик, В. В. Травін та ін.

Теоретичні та практичні аспекти розвитку успіху в діяльності і кар'єрі менеджера досліджували: В. Р. Веснін, М. Д. Виногородська, В. М. Данюк, А. М. Колот, В. Т. Лозовецька, В. М. Петюх та ін.

Серед вітчизняних науковців помітний внесок у вирішення зазначених питань, крім згаданих вище вчених, зробили І. Д. Бех, О. В. Вознюк, В. М. Гарацук, П. Т. Гета, З. Б. Живко, І. М. Козловська, М. І. Камлик, В. А. Клименко, В. П. Корж, М. Й. Коржанський, О. М. Литвак, П. С. Матишевський, Г. О. Омельченко, С. О. Омельченко, В. Л. Ортинський та ін.

Метою статті є вивчення основних факторів успіху та визначення їх ролі в роботі сучасного менеджера з економічної безпеки, а також виділення основних елементів для підвищення його ефективної діяльності.

Через специфіку управлінської праці і складність управлінських функцій вимоги до менеджерів з економічної безпеки дуже високі. Незважаючи на те, що управлінська діяльність висуває певні подібні вимоги до всіх керівників, проте кожна конкретна посада вимагає деякого

унікального поєднання умінь і здібностей. Для менеджера з економічної безпеки важливо, щоб його вміння та здібності відповідали цим вимогам.

Хороший менеджер не тільки знає, що треба робити, як це треба виконувати, але і вміє реалізувати весь свій потенціал на практиці [11, с. 15]. Дуже важливо розрізняти теоретичні і практичні знання. Так як знань, отриманих під час навчання недостатньо, потрібно навчитися застосовувати їх на практиці. Якщо менеджер хоче за рахунок якості керівництва домогтися успіху в своїй кар'єрі, а також успіху свого колективу, то він повинен постійно вдосконалювати свої знання.

Загальні вимоги до менеджера містяться в законодавстві про працю, правилах внутрішнього розпорядку та інших документах, а спеціальні вимоги викладені в кваліфікаційних довідниках, службових інструкціях та деяких інших нормативних актах. Але ці вимоги мусять бути конкретизовані стосовно певної посади та умов, в яких доведеться працюватименеджеру. Серед морально-психологічних якостей найбільш важливими є високі життєві ідеали, чесність і правдивість, справедливість і об'єктивність, воля і мужність, розвинуте почуття обов'язку і відповідальності, інтелігентність і толерантність тощо.

Сучасні умови діяльності підприємств пред'являють якісно нові вимоги до менеджерів з економічної безпеки, обумовлюють необхідність більш високої якості їхньої праці щодо володіння комплексом ключових компетенцій. Існують різні моделі ключових компетенцій, що розроблені на основі аналізу світових стандартів, зокрема: модель SHL (міжнародні стандарти керування – фахівець, менеджер, керівник групи) виділяє наступні типи компетенцій і якостей фахівців: підприємницькі; особистісні; спеціальні; аналітичні щодо здатності до аналізу і розв'язання проблем; особисті якості щодо професійної співпраці та мотивації [3; 4; 5; 6; 7; 8; 9, 10].

Професійна успішність і ефективність менеджера визначається такими складовими: рівень лідерської компетенції, рівень управлінської компетенції, індивідуальні (особистісно-психологічні) особливості.

Лідерська компетенція – це знання і навички, які дозволяють керівникові управляти майбутнім, здійснювати зміни і надихати співробітників. Лідер володіє уявою, вміє побачити і передати іншим чіткий, яскравий, емоційно забарвлений образ бажаного майбутнього організації. Він вміє визначити глобальні цілі і вказати напрямок руху в майбутнє. Справжній лідер готовий до інновацій і прагне до них. Ініціювання та впровадження змін вимагають від нього високої креативності, здатності відмовитися від звичного, шаблонного типу мислення, а також сміливості і волі. Крім того, лідеру необхідно вміння надихати людей; володіти здатністю пробуджувати у персоналу бажання брати участь у змінах, заражати їх вірою в можливість досягнення цілей, в вчинення змін; вміє вселити в людей впевненість в позитивності процесів, що відбуваються, мати ясну систему цінностей і діє відповідно до неї.

Управлінська компетенція – це знання і навички, які дозволяють

керівнику успішно і ефективно здійснювати вплив на рівні управління системою, процесами і персоналом для досягнення цілей організації. Вся діяльність на рівні управління спрямована на досягнення стабільності системи за рахунок структурування і регламентування процесів і взаємовідносин як всередині системи, так і за її межами.

Значний вплив на ефективність керівника надають його особистісно-психологічні особливості. До них можна віднести його характер, темперамент, здібності, самооцінку, тип мислення, установки (як розвиваючі, так і обмежують) і ключові цінності.

В основному ефективних керуючих об'єднує їх вміння домагатися позитивного результату в усьому, за що б вони не бралися. Манера вирішення завдань такими управлінцями практично не залежить від місця їх роботи і характеру діяльності.

Можна виділити п'ять основних елементів для підвищення ефективності діяльності менеджера з економічної безпеки:

1. Менеджери повинні знати, на що вони витрачають свій час. Уміння контролювати свій час є найважливішим елементом продуктивної роботи.

2. Менеджери повинні концентруватися на досягнення, що виходять за рамки їх організацій. Їм слід бути націленими не на виконання роботи як такий, а на кінцевий результат.

3. Менеджери повинні будувати свою діяльність на переважних, сильних якостях, як власних, так і керівників, колег і підлеглих, а також зобов'язані відшукувати позитивні моменти в конкретних ситуаціях.

4. Менеджери концентрують свою увагу на декількох найважливіших ділянках, у яких виконання поставлених завдань принесе найбільш відчутні результати. Вони повинні навчитися встановлювати пріоритетні напрямки роботи і не відхилятися від їх виконання.

Таким чином, ефективний менеджер з економічної безпеки повинен гармонійно поєднувати в собі ці тенденції: консервативну (управління) та інноваційну (лідерську), а також вміти бачити проблеми з різних точок зору і мати збалансований, багатогранний, цілісний погляд на все. Крім того, сучасний менеджер повинен постійно розвивати і збільшувати свою особисту ефективність. Присутність і використання менеджером всіх перерахованих здібностей дасть бажаний результат в найкоротші терміни, а також вирішення проблем і завдань, поставлених перед менеджером.

Важливою рисою для менеджера є тактовність у взаємовідносинах з вищестоящими керівниками, колегами по роботі і, що особливо важливо, з підлеглими. Менеджер повинен постійно демонструвати емоційну стриманість, ввічливість і безмежну терпеливість. У менеджера повинна бути розвинута комунікативна здібність, яка знаходить свій прояв у налагодженні сприятливих взаємовідносин між працюючими, що забезпечує успішну колективну діяльність та знаходження в ній свого місця кожним учасником трудового процесу. Якщо ж комунікативні здібності індивіда співпадають із здібностями до лідерства, то це є передумовою

формування успішного менеджера з економічної безпеки.

Умовою ефективної діяльності менеджера є добре розвинуте стратегічне мислення, уміння заглянути на багато років вперед. Постійне копання лише у сьогодні веде до втрати перспективи, помітно знецінює роботу будь-якого керівника. Вести за правильним курсом підприємство в морі сучасної економіки може менеджер, який пильно дивиться вперед, вивіряючи курс на зміни зовнішнього середовища, кон'юнктури ринку, політики держави.

Оскільки службова діяльність менеджера з економічної безпеки завжди має виховну спрямованість, йому повинні бути властиві певні педагогічні якості: уміння здійснювати навчання підлеглих, розвивати у них потрібні професійні навички; організовувати загальнокультурне, естетичне і фізичне виховання молодих працівників; чітко та логічно формулювати розпорядження.

Успішно працюючим менеджерам з економічної безпеки, як правило, притаманні, такі риси, як здоровий глузд і певна мудрість. Американський вчений Р. Акофф пише, що мудрість – це здібність передбачати окремі наслідки здійснюваних операцій, готовність пожертвувати негайною вигодою заради великої вигоди в майбутньому. На думку вченого, мудрість завжди звернута до майбутнього, але вона відноситься до майбутнього не як ворожка, яка робить спробу тільки пророкувати його. Мудра людина намагається керувати майбутнім [1].

Обов'язковою рисою нинішнього менеджера з економічної безпеки є його гуманізм – розвинуте почуття справедливості, людяності, пошани до людей і їх гідності, турбота про добробут людей, постійне здійснення заходів, спрямованих на підвищення задоволеності праці усіх підлеглих.

Вчені пишуть про виникнення нового “соціального типу” керівника, якому притаманна вмільо контрольована агресивність, гнучкість, холоднокровність при великому напруженні, а головне – здатність оцінювати все в світі конкуренції і завжди прагнути бути переможцем [2].

Менеджер з економічної безпеки повинен володіти нестандартними мисленням, здатністю розумітися на сучасних професійних тенденціях щодо розв'язання складних проблем та завдань, проявляти ініціативу, самостійність, творчість і креативність у прийнятті професійних рішень, постійно удосконалюючи рівень власної професійної підготовки. Сучасному менеджеру з економічної безпеки мусить бути притаманна широка гама ділових якостей: висока ерудиція і професійна компетентність, схильність до лідерства в колективі, підприємництва і здатність ефективно діяти в умовах економічного ризику, практичний розум і здоровий глузд, комунікабельність, заповзятливість, енергійність, вимогливість і дисциплінованість, висока працездатність, тощо. У менеджера з економічної безпеки мусять бути розвинутими організаційні здібності, вміння згуртувати колектив, мобілізувавши його на виконання прийнятих рішень, досягнення поставлених цілей.

Сучасний менеджер повинен мати фундаментальні знання з макроекономіки та мікроекономіки, наукового менеджменту, теорії розпорядництва і лідерства, соціології, психології та права, інформаційної технології і комп'ютерної техніки.

Менеджер з економічної безпеки повинен забезпечувати економічну безпеку суспільства, держави та особистості, суб'єктів економічної діяльності, законність та правопорядок в сфері економіки у сфері державних і не державних органів влади. Він має здійснювати експертну діяльність щодо забезпечення судочинства, попередження, розкриття і розслідування правопорушень в економічній, соціально-економічній діяльності господарюючих суб'єктів, виробничо-економічних і аналітичних служб організацій, установ, підприємств різних форм власності. забезпечувати економічну безпеку суспільства, держави та особистості, суб'єктів економічної діяльності, законність та правопорядок в сфері економіки у сфері державних і не державних органів влади. Він має здійснювати експертну діяльність щодо забезпечення судочинства, попередження, розкриття і розслідування правопорушень в економічній, соціально-економічній діяльності господарюючих суб'єктів, виробничо-економічних і аналітичних служб організацій, установ, підприємств різних форм власності.

Сучасний менеджер з економічної безпеки економічної діяльності повинен вміти виконувати конкретні професійні завдання, що стосуються формування системи якісних і систем та об'єктів, які характеризують діяльність господарюючих суб'єктів; підготовки вихідних даних для здійснення розрахунків економічних показників на основі типових методик з урахуванням діючої нормативно-правової бази. Фахівець має вміти розробляти економічні розділи планів підприємств, установ, організацій, конкретні проектні рішення, відповідні методичні і нормативні документи. Важливим завданням є його готовність до здійснення правоохоронної діяльності, забезпечення законності та правопорядку, економічної безпеки конкретних суб'єктів економічної діяльності, захисту приватної, державної, муніципальної та інших форм власності, створення безпечних умов підприємницької активності. Менеджер з економічної безпеки повинен вміти розробляти заходи, що забезпечують нейтралізацію та упередження чинників дестабілізації економічної ситуації, здійснювати контрольно-ревізійну діяльність профілактику, попередження, припинення, виявлення і розкриття злочинів та інших правопорушень у сфері економіки. Суттєвим завданням для менеджера з економічної безпеки є здійснення контролю за формуванням та виконанням бюджетів бюджетної системи, бюджетів державних позабюджетних фондів, бюджетних кошторисів, попередженням, виявленням і припиненням порушень при формуванні та використанні державних і муніципальних ресурсів.

Висновки. Унаслідок всього вищесказаного можна сміливо припустити, що творча, націлена на майбутнє, яка вміє пристосовуватися

до нових умов і готова до співпраці, а також зацікавлена в нововведеннях людина – менеджер з економічної безпеки стане основним типом керівників у найближчі десятиліття. Сучасна професійна діяльність потребує компетентних фахівців, здатних до оперативного застосування набутих знань, умінь і навичок в реальних умовах праці відповідно до сучасних соціально-економічних змін та потреб. Особливого значення у професійному розвитку менеджерів з економічної безпеки набуває розвиток мотивації, професійної активності і самостійності в оволодінні обраною професією та певним видом діяльності, визначенні власних особистісних сенсів, формуванні на цій основі певних особистісних установок щодо професійної співпраці у здійсненні конкретних дій і функцій.

Використана література:

1. *Акофф Р. Л.* Планирование в больших экономических системах / пер. с англ. Г. Б. Рубальский, под ред. И. А. Ушакова. – Москва, 1972. – Электронная публикация: Центр гуманитарных технологий. – 21.09.2014.
2. *Будзан Б. П.* Менеджмент в Украине: современность и перспективы / Б. П. Будзан. – Київ : Основы, 2009. – 349 с.
3. *Зимняя И. А.* Общая культура и социально-профессиональная компетентность человека / И. А. Зимняя // Высш. образование сегодня : реформы, нововведения, опыт. – 2005. – № 11. – С. 14-20.
4. *Зимняя И. А.* Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И. А. Зимняя // Россия в Болонском процессе: проблемы, задачи, перспективы : тр. методологического семинара. – Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 40 с.
5. Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_975.
6. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / за ред. О. Г. Мороза. – Київ, 2001. – 337 с.
7. *Новикова Л. И.* Компетенции и компетентность – одно и то же? : профессиональный словарь / Л. И. Новикова // Преподаватель. XXI век : общерос. журнал о мире образования. – 2005. – № 1. – С. 49-51.
8. *Хуторский А. В.* Ключевые компетенции. Технология конструирования / А. В. Хуторский // Народное образование. – 2003. – № 5. – С. 55-61.
9. *Хуторской А. В.* Ключевые компетенции и образовательные стандарты // Эйдос : интернет-журнал. – 2002. – 23 апреля. – Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>. – В надзаг: Центр дистанционного образования “Эйдос”, e-mail: list@eidos.ru.
10. *Хуторской А. В.* Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64.
11. *Щёкин Г. В.* Как эффективно управлять людьми: психология кадрового менеджмента : научно-практическое пособие / Г. В. Щёкин. – 1 Ч : Как делать карьеру. – Київ : МАУП, 1999. – 400 с.

References:

1. *Akoff R. L.* Planirovanie v bolshikh ekonomicheskikh sistemakh / per. s angl. G. B. Rubalskiy, pod red. I. A. Ushakova. – Moskva, 1972. – Elektronnyaya publikatsiya: Tsentr gumanitarnykh tekhnologiy. – 21.09.2014.
2. *Budzan B. P.* Menedzhment v Ukraine: sovremennost i perspektivy / B. P. Budzan. – Kyiv : Osnovy, 2009. – 349 s.
3. *Zimnyaya I. A.* Obshchaya kultura i sotsialno-professionalnaya kompetentnost cheloveka / I. A. Zimnyaya // Vyssh. obrazovanie segodnya : reformy, novovvedeniya, opyt. – 2005. – № 11. – S. 14-20.

4. *Zimnyaya I. A.* Klyuchevye kompetentnosti kak rezultativno-tselevaya osnova kompetentnostnogo podkhoda v obrazovanii / I. A. Zimnyaya // Rossiya v Bolonskom protsesse: problemy, zadachi, perspektivy : tr. metodologicheskogo seminar. – Moskva : Issledovatel'skiy tsentr problem kachestva podgotovki spetsialistov, 2004. – 40 s.
5. Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_975.
6. Navchalniy protses u vishchiy pedagogichniy shkoli / za red. O. G. Moroza. – Kyiv, 2001. – 337 s.
7. *Novikova L. I.* Kompetentsii i kompetentnost – odno i to zhe? : professionalnyy slovarik / L. I. Novikova // Prepodavatel. XXI vek : obshcheros. zhurnal o mire obrazovaniya. – 2005. – № 1. – S. 49-51.
8. *Khutorskiy A. V.* Klyuchevye kompetentsii. Tekhnologiya konstruirovaniya / A. V. Khutorskiy // Narodnoe obrazovanie. – 2003. – № 5. – S. 55-61.
9. *Khutorskoy A. V.* Klyuchevye kompetentsii i obrazovatelnye standarty // Eydos : internet-zhurnal. – 2002. – 23 aprelya. – Режим доступу : <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>. – V nadzag: Tsentr distantsionnogo obrazovaniya "Eydos", e-mail: list@eidos.ru.
10. *Khutorskoy A. V.* Klyuchevye kompetentsii kak komponent lichnostno orientirovannoy paradigmy obrazovaniya / A. V. Khutorskoy // Narodnoe obrazovanie. – 2003. – № 2. – S. 58-64.
11. *Shchekin G. V.* Kak effektivno upravlyat lyudmi: psikhologiya kadrovogo menedzhmenta : nauchno-prakticheskoe posobie / G. V. Shchekin. – 1 Ch : Kak delat kareru. – Kyiv : MAUP, 1999. – 400 s.

ВЕРЕСКЛЯ М. Р. Факторы успеха современного менеджера по экономической безопасности.

В статье исследованы основные факторы успеха менеджеров по экономической безопасности в современных условиях, проблемы с которыми будет связана деятельность менеджеров. Рассмотрены основные направления совершенствования профессиональной компетенции специалистов по менеджменту экономической безопасности, определены основные требования к их знаниям, умениям и навыкам. Акцентировано внимание на составляющих профессиональной успешности и эффективности менеджера, и его способности к самостоятельному решению реальных профессиональных задач и проблем. Отмечается, что профессиональная компетентность менеджера по экономической безопасности должна предусматривать подробный анализ профессиональных проблем безопасности экономической деятельности предприятий и организаций. Рассматриваются особенности развития и связи между уровнем профессиональной компетентности менеджеров по экономической безопасности и уровнем их успешной самореализации, эффективной деятельности и готовности менеджеров к эффективному сотрудничеству.

Ключевые слова: менеджер по экономической безопасности, успех, конкурентоспособность, профессиональная компетентность, компетенции, профессионализм, умение.

VERESKLIYA M. R. Factors of success of modern economic security manager.

The article deals with the main factors of the success of managers in economic security in modern conditions, the problems of which will be related to the activities of managers. The main directions of perfection of professional competence of experts in management of economic safety are considered, the basic requirements for their knowledge, skills and abilities are defined. The emphasis is on the components of professional success and efficiency of the manager, and his ability to independently solve real professional problems and problems. It is noted that the professional competence of the manager of economic security should provide a thorough analysis of professional problems concerning the safety of economic activity of enterprises and organizations. The peculiarities of development and connection between the level of professional competence of managers in economic security and the level of their successful self-realization, effective activity and readiness of managers for effective cooperation are considered.

Keywords: manager of economic security, success, competitiveness, professional competence, competence, professionalism, skills.